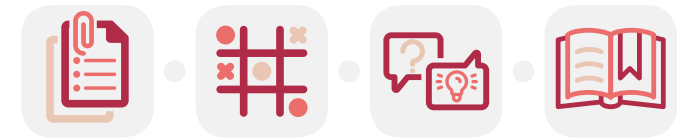

7. Відеоігри

Цей урок складається із чотирьох компонентів: 1) перевірки домашнього завдання, яке давалося на попередньому уроці; 2) актуалізації знань та понять, які знадобляться для нової теми, — шляхом розгадування кросворду; 3) інтерактивної лекції про поняття та особливості ігор, коротку історію відеоігор та основні жанри, а також про профілактику залежності від комп'ютерних ігор; 4) настільної гри для повторення вивчених понять. Засвоєння теми про відеоігри сприятиме тому, щоб учні могли аналізувати відеоігри, розуміти принципи їх фінансування та комерційну сутність, а також те, як ігри можуть використовуватися для пропаганди.

Мета уроку

- » познайомити учнів із сутністю відеоігор — історією створення, особливістю ігор у контексті сучасної культури, а також позитивними й негативними чинниками впливу на людину;
- » попередження ігрової адикції (залежності від ігор);

Навички з інфомедійної грамотності

- » аналіз медіаманіпуляцій у різних відеоіграх;
- » стійкість до пропаганди.

Що необхідно підготувати до уроку?

- » дошку, крейду або фліпчарт і маркери,
- » презентацію,
- » роздрукований кросворд для підсумкової вправи (для роботи у групах);
- » роздруковану гру (для роботи у групах);
- » гральні кісточки для гри.

ПРИМІТКА. Перед початком вивчення основного матеріалу попросіть учнів бути максимально уважними до понять, фактів і дат. У кінці заняття на них чекатиме незвичне завдання-перевірка.

Про віртуальну реальність учені розмірковували ще у XIX столітті, але остаточне розуміння цього явища сформувалося в середині XX століття з інтенсивним розвитком комп'ютерних технологій.

Тож **віртуальність** (від лат. virtus — потенційний, можливий — вигаданий, уявний) — це може бути людина, предмет або дія, які не присутні в реальному часі, а існують у нашій уяві або імітуються за допомогою певних технологій. Образи віртуальної реальності максимально реалістичні й мають усі ознаки, характерні для цих явищ у реальному світі. Також у віртуальній реальності можливе в максимально правдивій формі моделювання речей, яких ми не можемо зустріти у справжньому світі, до прикладу, фантастичні світи чарівників або вічне життя.

Можна сказати, що віртуальність — це образи нашої уяви, реалізовані за допомогою певних технологій, що робить їх реалістичними.

Важливою ознакою віртуальності є інтерактивність. На відміну від кіно, яке також працює на відтворенні певних образів, що здаються нам живими і справжніми, віртуальність дозволяє людині існувати в ній, взаємодіяти, що підсилює ефект занурення в такі вигадані світи.

Найбільше втілення віртуальна реальність отримала у відеогрі, але перш ніж ми розпочнемо розбиратися з цим явищем, поміркуймо, що таке гра.

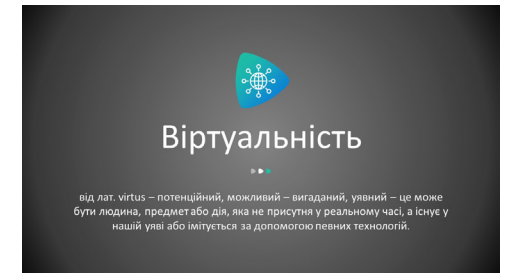
ЗАПИТАЙТЕ учнів, що таке, на їхню думку, гра. *(Гра — це процес творчості, змагання, додання перепон (фізичних, інтелектуальних), це зв'язок із друзями (командна гра), комунікація, дружба, позитивні емоції.)*

Після отриманих відповідей **ПІДСУМУЙТЕ.** Гра у будь-якому прояві — це розвага, відпочинок. По суті, гра — це штучно створений комплекс ситуацій, які людина має подолати. Це може бути одиночний процес або груповий — всі ми любимо командні ігри.

Класиком вивчення гри є нідерландський культуролог Йоган Хейзенга, який ще в 1938 році, розмірковуючи про феномен гри, написав книжку «Людина, що грає» (Homo ludens). У цій роботі він ретельно прописав характеристики гри. Розгляньмо їх:

- 🍷 гра є добровільним процесом і не може відбуватися під примусом;
- 🍷 вона не продиктована якоюсь необхідністю або моральним обов'язком;
- 🍷 люди грають у вільний час. Гра завжди протиставляється побуту та повсякденному життю, але разом із тим ставлення до гри досить серйозне;

Для приміток:

- ❖ гра обмежена часом та простором (вона відбувається тут і зараз);
- ❖ вона має свій порядок, а також передбачає певне напруження у гравця;
- ❖ людина бажає здійснити цю уявну боротьбу за щось.

Тож, як ми бачимо, характеристики, які вчений сформулював на початку ХХ століття, збігаються з нашим баченням гри.

Отже, що ж таке відеогра? У світі існує багато назв цього процесу — комп'ютерна гра, електронна. Всі вони означають творчу ігрову діяльність, яка забезпечується технічним засобом.

Учені визначають відеогра як програмне забезпечення, яке працює на спеціальному обладнанні (комп'ютер, ігрові консолі (приставки) тощо), які слугують для організації ігрового процесу [4].

ПРИГАДАЙМО деякі факти з історії відеоігор.

- ❖ Історія комп'ютерних ігор розпочалась 1952 року. Тоді англійський вчений Александр Дуглас, захищаючи дисертацію, намагався пояснити взаємодію людини й комп'ютера. Як доказ він створив програму гри «Хрестики-нулики», дуже подібну на сучасну комп'ютерну гру.
- ❖ Пізніше, 1958 року, вже в Нью-Йорку (США) з'явився ще один предок сучасних ігор — програма під назвою «Теніс на двох». Ці винаходи не привернули уваги широкого загалу, тому офіційно автором ідеї відеоігор вважається американець Ральф Баер, який 1966 року представив схему ігрового винаходу на двох гравців. 7 травня 1967 року Баер зі своїм підлеглим Біллом Гаррісоном продемонстрував раді директорів Sanders першу відеогра. Продовживши свої розробки, 1969 року Баер представив удосконалений пристрій, що запускав ігри у футбол, волейбол, настільний теніс і дозволяв стріляти зі світлової рушниці. У травні 1972 року ігровий пристрій Баера під назвою Magnavox Odyssey з'явився у продажу [1].
- ❖ У 1961 році в Массачусетському технологічному інституті створили комп'ютерну гру SpaceWar, у якій два корабля переміщалися по всьому екрану й обстрілювали один одного снарядами. Це була перша у світі гра-аркада.
- ❖ У 1971 році вперше у продажу з'явилася аркадна гра Нолана Башнелл Computer Space, в основі якої був той же сюжет і векторна графіка, що і в Space War. 1972 року Нолан випустив епохальну гру Pong, із якої, власне, й почалася ера комерційних ігор. У простенькій аркаді двом гравцям або гравцеві й комп'ютеру за допомогою двох тарілок потрібно було спритно відбивати м'ячик, намагаючись якомога довше утримати його на ігровому полі.
- ❖ Початок 1980-х ознаменувався появою гри Odyssey 2 від Phillips, компанія Mattel випустила Intellivision, а Namco презентувала знамениту

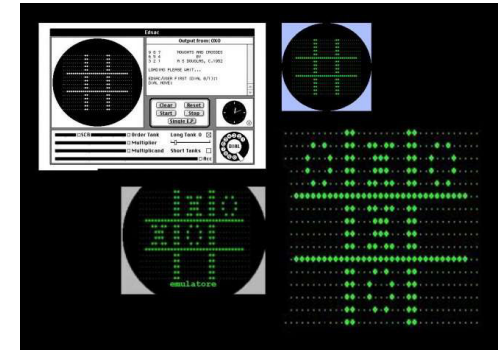

Фото: гра «Хрестики-нулики»

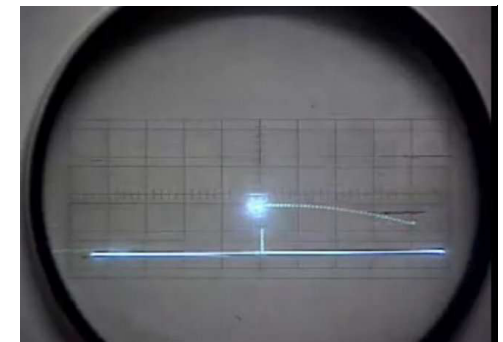

Фото: гра «Теніс на двох»

Фото: гра Pac-Man

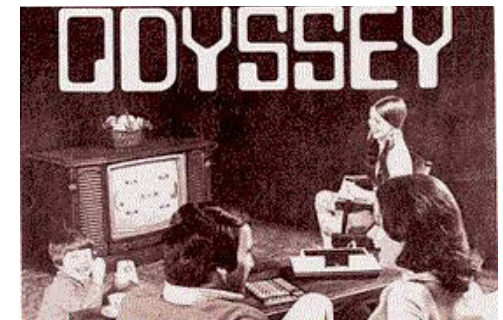

Фото: Гра Odyssey

гру Pac-Man, яка успішно реалізується й нині в різних видах і на різних платформах. Компанія Atari винайшла в цей період Asteroids, а Infocom порадувала любителів пригодницьких ігор появою класичного текстового квесту Zork, який переріс згодом у цілу серію [6].

Для приміток:

ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ. Комп'ютерні ігри є втіленням сучасної масової культури, та це не применшує значення естетичної цінності більшості з них. Як і більшість продуктів віртуального світу, комп'ютерні ігри візуальні, вони стали синтезом кіно, дизайну (графічного та веб-дизайну), анімації.

Розробники ігор використовують кінозасоби — можливість змінювати план, експерименти з композиційними рішеннями, додавати спецефекти й музику. Все це створює настрій та впливає на сприйняття гри. Але разом із тим графіка гри ніби крокує за героєм та динамікою, вона створює ілюзію простору й реальності часу. Максимальна реалістичність і правдоподібність у дії — ось головні принципи сучасної ігрової естетики. І на відміну від кіно сюжет гри не є постійним. Гравці змінюють його під час своєї гри. Віртуальний світ наповнений безліччю деталей, і це робить його максимально правдоподібним, але разом із тим ці деталі й сюжети споріднені з нашими бажаннями й мареннями. Саме тому у віртуальному світі з'являється магія (є чаклуни й чародії), відбувається боротьба за владу, добробут і перемогу, сила змагається з розумом. Саме тому комп'ютерна гра здатна засмоктувати нашу увагу, адже в ній усе те, чого ми потребуємо, — чарівність вигаданого світу, творчість, азарт і візуальна краса.

Зупинімося й на феномені, характерному для сучасної культури, — на глобальному змішуванні всього (ідей, стилів, жанрів та сюжетів). Напевно, ви знаєте немало прикладів, коли відомий літературний сюжет стає сюжетом до фільму, коміксів та відеогри. Таке мігрування сюжетів дає аудиторії ще більшу свободу. Гравець зливається з улюбленим героєм і має шанс опинитися в його історії та вплинути на її хід. Прикладами таких ігор є «Аліса у Дивокраї», «Гаррі Поттер», «Ігри Середземномор'я».

ЗАПИТАЙТЕ в учнів, які їхні улюблені комп'ютерні ігри, та **ПОПРОСИТЬ ЗАПИСАТИ** ці ігри в першу колонку таблиці у зошитах.

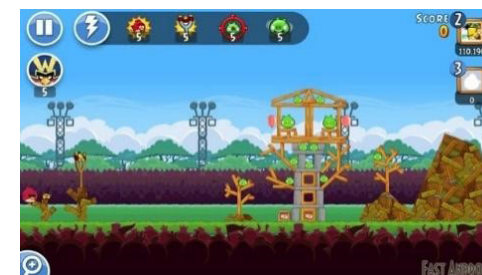
ЗАЛИШТЕ цю таблицю на деякий час. Ви повернетесь до неї після пояснення основного матеріалу.

На попередніх заняттях ми розглядали поняття жанру. Це сукупність певних ознак та особливостей твору. Комп'ютерні ігри, як і інші твори мистецтва, поділяють на жанри. Розгляньмо основні з них.

Жанри комп'ютерних ігор.

- 🔥 **Аркади** — прості ігри, процес яких пов'язаний з обмеженим виконанням певних дій, спрямованих на результат (проходження перепон, будівництво фігур тощо). Результативність гри обчислюється певною кількістю балів (очок).
- 🔥 **Пригодницькі ігри (квести)** — тематичні ігри з головним героєм, який має виконати певну кількість завдань (знайти предмети, рішення, розв'язати головоломки) та комунікувати з іншими персонажами.

Назва гри	Жанр відеогри

Скриншот гри Angry birds (аркадна гра)

- ☞ **Рольові ігри** — це складніші ігри з нелінійним сюжетом. Герой таких ігор (гравець) удосконалює свої можливості. Він долає перешкоди і перемагає ворогів, виконує завдання, продає й купує артефакти, збільшує свої володіння. Разом із тим функціонування героя максимально наближене до реального життя — на розвиток героя може впливати сон, прийняття їжі. У таких іграх гравець впливає на характер героя, керує його поведінкою, формуючи його дії, виходячи з власних уявлень про цінності, перемогу, добробут тощо. Сучасний інтернет дозволяє гуртуватися різним гравцям, які від імені своїх персонажів об'єднуються у групову гру та взаємодіють одне з одним.
- ☞ **Симулятори** — ігри, які імітують керування певним пристроєм (автомобілем, літаком, космічним кораблем тощо). Деякі ігри-симулятори являють собою довершені математичні моделі й дають можливість максимально повно та реалістично повторити процес керування ними.
- ☞ **Ігри-стратегії** передбачають планування дій, розробку певного плану, скерованого на перемогу над супротивником. Гравець керує не персонажем, а державами, армією або цивілізацією.
- ☞ **Бойовики, або «екшени»** (від англ. action — дія) характеризуються швидкістю реакції гравця, здатністю оперативно приймати рішення. Для бойовиків можуть бути притаманні елементи насильства та жорстоких дій.
- ☞ **Пізнавальні ігри**, онлайн-ребуси та пазли, в яких герой навчається чогось, демонструє свій інтелект.

Скриншот гри «Симулятор водіння»

Скриншот гри «Військова історія Риму»

Скриншот гри Modern Combat 5
(гра-бойовик)

ПОПРОСИТЬ учнів повернутися до таблиці з їхніми улюбленими іграми та вказати, до яких жанрів вони належать, заповнивши другу колонку.

 ЗАПИТАЙТЕ в учнів, як і де ми граємо сьогодні.

Після отриманих відповідей **ПІДСУМУЙТЕ**. Серед основних видів можна виділити такі ігрові платформи:

- ☞ персональні комп'ютери (операційні системи Windows, Mac / OS X або Linux);
- ☞ ігрові консолі (спеціалізовані пристрої для ігор, Xbox One, PlayStation 4, Nintendo Wii U);
- ☞ мобільні телефони (iOS, Android, Windows);
- ☞ веб-платформи, соціальні мережі (FB);
- ☞ аркадні (ігрові) автомати;
- ☞ інноваційні платформи віртуальної реальності.

Тож основними шляхами монетизації є:

1. продаж копій гри, коли за певну плату гравець отримує доступ до процесу гри та всіх її елементів;
2. продаж частини гри, ігрових елементів, коли гравець, маючи бажання вдосконалити свого героя або процес, докуповує нові інструменти гри;
3. абонентська плата, коли гравець купує час для гри, доступ до бібліотек тощо;
4. продаж об'єктів інтелектуального права. На попередніх заняттях ми говорили про авторське право та про можливість продажу ідей та розробок [7];
5. внутрішньоігрова реклама або партнерство. Це стосується здебільшого тих ігор, які завантажуються безкоштовно.

Продаж копій гри, коли за певну плату гравець отримує доступ до процесу гри та всіх елементів.

Продаж частини гри, ігрових елементів, коли гравець, маючи бажання вдосконалити свого героя або процес, докуповує нові інструменти гри.

Абонентська плата, коли гравець купує час для гри, доступ до бібліотек тощо.

Продаж об'єктів інтелектуального права.

Внутрішньоігрова реклама або партнерство. Це стосується здебільшого тих ігор, які завантажуються безкоштовно.

ПРИГАДАЙТЕ. На попередніх заняттях ми говорили про те, що за безкоштовний контент ми платимо своєю увагою.

Те саме відбувається з відеоіграми. Небезпека такого контенту полягає в тому, що дуже часто власник гри наповнює недоречною рекламою ігри, в які грають діти. Наведімо приклад: за сценарієм відомої дитячої гри «Том», гравець має доглядати за своїм пухнастим другом, годувати, вдягати та вмивати. Котик зростає в залежності від того, наскільки ретельним є такий догляд. Однак для того, щоб отримати гроші й цінності, за які можна придбати одяг та їжу, треба натиснути на чарівну скриньку, з якої починає транслюватися реклама. Більше реклами — більше грошей для котика. Все було б гаразд, якби не зміст реклами, що не відповідає віку дітей, які грають у цю гру.

УЯВІТЬ, як може вплинути на свідомість дитини, на перший погляд, невинна гра, якщо дитина постійно буде дивитися дорослу рекламу!

Отже, як ми бачимо, всі засоби монетизації відеоігор спрямовані на отримання прибутку від аудиторії, а це означає, що ігрова залежність має не тільки психологічні та фізичні ознаки, а й матеріальні!

Через високу якість відеоігор та максимальну реалістичність зображень недоброчесні ЗМІ, а також пропагандистські інституції використовують їх для маніпуляцій. Неодноразово відео із гри наводили як доказ певної військової події.

Приміром, МЗС Росії як доказ того, що США буцімто забезпечують прикриття боєздатних загонів ІДІЛ (це невизнана мусульманська терористична держава), використало кадри з відеоігри симуляції повітряних боїв «Симулятор повітряних боїв гелікоптера АС-130: ескадрилья спецназу», яку створила студія відеоігор Byte Conveyor.

ВАЖЛИВО. Відеоігри є повноцінною складовою сучасного медіапростору, їхня багатогранна й реалістична візуальна складова може бути інструментом маніпуляцій та підробок.

